

Нови моменти във взаимодействието между Русенския университет „Ангел Кънчев“ и потребителите на кадри при реализацията на завършилите студенти

Христо Белоев, Борислав Ангелов, Велизара Пенчева, Иван Евстатиев

New moments in the interaction between “Angel Kanchev” University of Ruse and the users of alumni: The realization of alumni has become a crucial criterion for the quality of education in Bulgarian higher schools. It presents new challenges to these institutions – to prepare such specialists with higher degrees that will find successful realization in the new economic conditions in Bulgaria. In the present research paper the relation between the new economic conditions and the study process at the University of Ruse has been analysed. Furthermore, the new moments in the interaction between the University and the users of alumni have been clarified.

Key words: users of staff, alumni, Centre for Career Development, surveys

ВЪВЕДЕНИЕ

През последните години реализацията на завършилите студенти се превръща в основен критерий за качеството на обучението в българските висши училища. Тази тенденция се откроява ясно в обновената Критериална система за акредитация на висшите училища на Националната агенция по оценяване и акредитация и във второто издание на Рейтинговата система на висшите училища в България [1, 2]. Основната количествена характеристика към критериите от сфера „Образователна дейност на висшето училище“ в системата от критерии за акредитация на висшите училища, която се използва от Националната агенция по оценяване и акредитация до 2011 г., бе относителният дял на професионално реализираните студенти спрямо броя на завършилите студенти през последните 5 години.

В обновената система от критерии, въведена през 2012 г., критериите за оценка на реализацията на завършилите студенти са включени към добавената нова сфера „Конкурентоспособност на висшето училище (адаптивност към средата)“, която е оценена самостоятелно с 15 единици спрямо общата оценка от 100 единици. По аналогичен начин във второто издание на Рейтинговата система на висшите училища в България, групата от индикатори „Реализация“, която бе с тегло от 30% в първото издание на системата (най-голямото тегло), бе преименувана на „Реализация и връзка с пазара на труда“ с тегло от 35% (отново най-голямото тегло).

Използването на реализацията на завършилите студенти като критерий за оценка качеството на обучението поставя висшите училища в България пред нови предизвикателства – да се подготвят такива специалисти с висше образование, които да се реализират успешно в новите икономически условия у нас. В настоящото изследване е анализирана връзката между новите икономически условия у нас и провежданото обучение в Русенския университет „Ангел Кънчев“ и са изяснени новите моменти във взаимодействието между университета и потребителите на кадри при реализацията на завършилите студенти.

Връзка между новите икономически условия у нас и провежданото обучение в Русенския университет „Ангел Кънчев“

През 1989 г. се извърши преход на българската икономика от планово-централизиран тип към икономика, базирана върху пазарните принципи. Етапът до 1989 г. се характеризираше с наличието на относително големи държавни предприятия, които произвеждаха продължително време един и същ продукт, върху тази основа развиваха своя производствен капацитет и обновяваха планомерно кадровия си потенциал. Голяма част произведената продукция се реализираше на световния пазар, който към този момент бе политически разпределен и се развиваше със сравнително ниска скорост.

В тези държавни предприятия се провеждаха групово стажовете на студентите и се насочваха централизирано големи групи от завършили студенти за започване на работа. По аналогичен начин се реализираха завършилите студенти и в сферата на услугите и държавната администрация.

В края на XX в. човечеството премина към нов етап от своето развитие - глобализиращ се световен пазар, в който наситеността и скоростта на изменение са на качествено по-високо ниво. В резултат на тези промени у нас се появиха нови икономически субекти (фирми), които имат различни производствени възможности и използват различен брой специалисти с висше образование. Новите фирми работят в конкурентна среда и настройват своята дейност в зависимост от изискванията на пазара. За да произвеждат и реализират успешно своята продукция в новите условия, фирмите се нуждаят освен от специалисти от традиционните специалности и от нов тип специалисти - по маркетинг, мениджмънт, право, дизайн и др. Наред с изискванията за повишаване качеството на подготовката на студентите в професионално отношение, се повишиха изискванията към езиковата подготовка и подготовката в областта на информационните технологии. Съвременните фирми се нуждаят вече от малко на брой висококвалифицирани специалисти, които се адаптират бързо към условията във фирмата и са подготвени да изпълняват самостоятелно задачи от реалната практика.

През последните години, въз основа на очерталите се тенденции и в съответствие със своите програмни документи (мисия, основна цел и задачи), Русенският университет „Ангел Кънчев“ продължи да се утвърждава като крупен образователен, научен и културен център с регионално и национално значение, в който се обучават студенти от различни области на човешкото познание. Разкриването на нови специалности в университета се извършва след обстоен анализ на тенденциите в развитието на прилежащия регион и в тясно сътрудничество с местните държавни и общински органи за управление. Традиционните инженерни специалности са изцяло обновени и наред с обучението по тези специалности се извършва обучение по редица нови специалности от областта на икономиката, управлението, педагогиката, правото, екологията, дизайна, химичните технологии, биотехнологиите, технологиите на храните, общественото здраве и здравните грижи. Наличието на инженерна основа в някои от новите специалности позволява да се подготвят специалисти с интердисциплинарни знания и умения, които се приемат много добре от практиката.

Нови моменти във взаимодействието между Русенския университет „Ангел Кънчев“ и потребителите на кадри при реализацията на завършилите студенти

Както стана ясно, за успешната реализация на завършилите студенти е необходимо Русенският университет „Ангел Кънчев“ да си взаимодейства с множество фирми с различна големина и различен предмет на дейност. След постъпването на заявката е необходимо да се открие и насочи към съответната фирма търсения подходящ специалист.

За канализиране на взаимодействието с потребителите на кадри при реализацията на завършилите студенти през 2005 г. към Русенския университет „Ангел Кънчев“ се създаде Център за кариерно развитие. Основните цели в работата на центъра са подпомагане на студентите при тяхната професионална реализация и адаптиране на учебния процес към нуждите и изискванията на практиката. За реализиране на поставените цели в Центъра за кариерно развитие се работи по следните основни направления: установяване на контакти с фирми, потребители на кадри; сключване на договори за сътрудничество между фирми и Русенския университет „А. Кънчев“; провеждане на срещи и организиране на презентации на фирми; запознаване на студентите с дейността на фирмите чрез

презентации, излъчвани от информационната система на центъра; създаване и поддържане на база от данни за потребителите на кадри и за завършилите студенти; организиране на стажовете на студентите; насочване на завършващите студенти към фирми с цел започване на работа и въвеждане на нови технологии в учебния процес чрез посредничеството на водещи фирми в дадено производство.

За установяването на пряк контакт между студентите и фирмите ежегодно на територията на Русенския университет „Ангел Кънчев“ се провежда форум “Кариери”. Форумът е традиционен – провежда се от 10 години без прекъсване. Във форума участват средно по 25 ÷ 30 фирми, като интересът от страна на студентите е голям – над 1000 студенти осъществяват своите първи контакти с бъдещите си работодатели по време на форума.

От 2009 г. част от работата по реализацията на завършилите студенти се децентрализира на ниво факултети и филиали – по отделен план във факултетите и филиалите се провеждат дни на работодателите. Дните на работодателите завършват с обобщаване на резултатите на ниво университет, а добрите практики се популяризират чрез университетската компютърна мрежа.

В Центъра за кариерно развитие при Русенския университет “Ангел Кънчев” се събират и съхраняват данни за професионалната реализация на завършилите студенти, получени в резултат от изследвания, проведени от специализирани държавни органи, неправителствени организации и в резултат на проведени собствени проучвания и анкети. Както е известно, основната част от студентите на Русенския университет “Ангел Кънчев” са от региона, включващ областите Русе, Разград, Силистра и Търговище.

По доклад на Регионалната служба по заетостта за този регион, за периода от 2000 до 2005 г., относителният дял на безработните лица с висше образование е бил в диапазона от 3,55 до 4,35 %. От този малък относителен дял едва 26,3 % са били безработните до 29 годишна възраст, като само 1,34 % от тях са били с регистрация от 1 до 4 месеца (групата на дипломираните се млади специалисти с висше образование).

За същия период (от 2000 до 2005 г.) Центърът за кариерно развитие и Кабинетът по качество към Русенския университет „Ангел Кънчев“ проведоха съвместно анкетно проучване относно професионалната реализация на 5373 студенти, завършили в рамките на този период. От анкетното проучване се установи, че 79,6% от завършилите студенти са трайно трудово заети, а 62,8% работят точно по завършената специалност.

В периода от 2005 до 2010 г. реализацията на завършилите студенти е изследвана чрез провеждането на три анкетни проучвания, проведени съответно през 2007, 2008 и 2010 г. Резултатите от проведеното през 2010 г. анкетно проучване относно професионалната реализация на студентите, дипломирали се през учебната 2007/2008 година, са поместени в табл.1.

От табл. 1.5.6.1 се вижда, че 91% от анкетираните 180 студенти, завършили Русенския университет “Ангел Кънчев” през учебната 2007/2008 г., са трайно трудово заети. Само 5% от завършилите са безработни към момента на извършване на проучването, 1% са в отпуск по майчинство и 3% са безработни, но продължават обучението си за придобиване на ОКС “магистър”. От табл. 1 се вижда още, че всички анкетирани студенти, които са завършили факултет Електротехника, електроника и автоматика, Транспортния факултет и факултет Обществено здраве са трайно заети. Всички анкетирани студенти, които са завършили факултет Обществено здраве, работят по специалността си.

Таблица 1

Резултати от анкетно проучване относно професионалната реализация на студенти, дипломирали се в Русенския университет „Ангел Кънчев“ през учебната 2007/2008 година (проведено в периода от 19 до 21 януари 2010 г.)

№	Факултет, филиал	Дипломирали се	Реализирани по специалността	Реализирани в друга сфера	Безработни	Майчинство	Безработни, продължаващи обуч. си за ОКС „магистър”
1	АИФ	98	56 %	31%	13%	-	-
2	МТФ	47	83%	8%	8%	-	-
3	ФЕЕА	167	71%	26%	-	3%	-
4	ТФ	56	71%	29%	-	-	-
5	ФБМ	151	63%	17%	13%	-	7 %
6	ФПНО	58	61%	30%	-	4%	4%
7	ЮФ	29	63%	25%	-	-	13 %
8	ФОЗ	15	100%	-	-	-	-
9	Филиал - Силистра (територ. изн. структура)	28	78%	11%	11%	-	-
Средно за университета			69%	22%	5%	1%	3%

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Анализирана е връзката между новите икономически условия у нас и провежданото обучение в Русенския университет „Ангел Кънчев“ и са изяснени новите моменти във взаимодействието между университета и потребителите на кадри при реализацията на завършилите студенти. От анализа на анкетни изследвания, проведени от специализирани държавни органи, неправителствени организации и от собствени проучвания и анкети се вижда, че над 80% от студентите, завършили Русенския университет „Ангел Кънчев“ са трайно трудово заети, като над 60% работят точно по завършената специалност.

ЛИТЕРАТУРА

- [1]. Критериална система за акредитация на висшите училища. НАОА, София, 30 с., 2011.
- [2]. Рейтинг на висшите училища в България. София, Сирма груп–АД, т.1, 2012.

За контакти:

проф. д-н Христо Белоев, ректор на Русенския университет „Ангел Кънчев“, тел.: +359 82/888 240, e-mail: hbeloev@uni-ruse.bg

доц. д-р Борислав Ангелов, председател на Общото събрание на Русенския университет „Ангел Кънчев“, тел.: +359 82/888 588, e-mail: bangelov@uni-ruse.bg

проф. д-р Велизара Пенчева, директор на многофункционална дирекция „Развитие, координация и продължаващо обучение“ при Русенския университет „Ангел Кънчев“, тел.: +359 82/888 377, e-mail: vpencheva@uni-ruse.bg

проф. д-р Иван Евстатиев, ръководител на Центъра за кариерно развитие при Русенския университет „Ангел Кънчев“, тел.: +359 82/888 425, e-mail: ievstatiev@uni-ruse.bg

Докладът е рецензиран.